

זעת זקנים

עלון שבועי להגדלת ורוממות התורה ולומדיה, והחדרת השקפה טהורה ואמתית לכל אחד מישראל

בנשיאות מורנו הרב חיים רבי שליט"א

גיליון מס' 312 פרשת: תצוה - שבת זכור שבת קודש י"א אדר תש"פ (7 במרץ 2020 למנינם)

ר"ת	כניסה	יציאה	תל-אביב
18:56	17:23	18:20	
18:59	17:06*	18:18	ירושלים
18:55	17:11	18:19	חיפה
18:57	17:23	18:20	באר שבע

*לנוהגים 40 דק' 16:46

"לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה"

המשא המרכזי

מורנו הרב חיים רבי שליט"א

עבודת השם של ימי הפורים

עבודת ה' באכילה ובצרכי הגוף

כל יהודי חייב להיות תמיד עובד השם! ויש מצוה בתורה לכל אדם לעבוד את ה' בכל כוחו. ופסוק מפורש הוא (דברים י"א, ג'): **"וּלְעַבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם"**, כלומר, שלמות הלב מאה אחוז לכבוד ה' יתברך. וכן הפסוק (ס"ט) **"בְּכָל לִבְבְּךָ וּגּוֹ"** - לא כתוב בלבבך, אלא בכל לבבך, כלומר, שלמות ממש! ובאמת שזו עבודה קשה, ואשרי העובד על עצמו יום יום ושעה שעה, להגיע לדרגה של עובד ה'.

להיות עובד ה' ביום הכיפורים זה פחות קשה, שהרי ביום הכיפורים אין אוכל ואין יצר הרע (ויומל כ"ג), והרוחניות בעלייה גדולה, אולם בחגים ובמועדים ישנה מצות עשה "שמחת בחגך", ואין שמחה אלא בבשר ויין (פסחים קט"ג), וזו עבודה קשה - לאכול בשר ולשתות יין, ויחד עם זאת לכוין לשם שמים, וכן בשבת קודש, יש מצוה של עונג שבת, והיא מצוה מן התורה (חז"ל שבת א' ק"ד ב'), ומצוה לענג את השבת בחמין, ומי שאינו אוכל חמין בשבת יתכן שהוא מין, ולכן יש להזמין, להטמין ולהשמין, והמאמץ זוכה לקץ הימין. ואין לסור מן המצוה שמאל וימין (הג"ח) בעל המאמר רפ"ג במסכת שבת, ורבנו הבן איש חי מסתפק באדם שכוון גם לשם מצות עונג שבת וגם להנאת גופו, אם יצא בזה ידי חובה (הובא ביכ"ו ח"ו אכ"פ סי' י"ז), ומכאן שעבודת ה' באכילה ובצרכי הגוף - להגיע בשלמות לפסוק **"בְּכָל לְבַבְכֶם"** - היא עבודה קשה מאוד.

גם מהבגדים אפשר לעשות עבודת ה'

ומכאן לפרשתנו, פרשת תצוה, שכתוב בה על בגדי הקודש של אהרון הכהן ובניו, בגדי עבודת המשכן, **"וְעִשְׂתִּי בְּגָדֵי קֹדֶשׁ לְאַהֲרֹן אֶחֱיָךְ לְקָבוֹד וּלְתִפְאַרֶת"**. ומבאר הספורנו, שהכבוד שיש בבגדים אלו הם לכבוד האל יתברך, שהם בגדי קודש לעבודת ה' יתברך. והרמב"ן מוסיף, שאלו מלבושים מכובדים ומפוארים שילבשו אותם לשרת בהם לכבוד ה' יתברך השוכן בתוכם. והבגדים צריכים עשייה לשמה וצריכים כוונה. והאור החיים הקדוש מוסיף שבגדי כהן גדול מכפרים לעם ישראל על שמונה עבירות חמורות (עי' זכמים פ"ח), ולומדים מכאן שאפילו בגדים שלובשים והולכים איתם, ניתן לקדש אותם בקדושה גדולה. וחז"ל מלמדים אותנו על רבי יוחנן שהיה קורא לבגדים ששובש - **'בגדי כבוד'** (שבת ק"א), וכנראה שזה כבוד רוחני על ידי שעושים בהם כבוד שמים למצוות. ואפילו בהמה, עבדים ושפחות, כשבאין לרשות ישראל מקבלים קדושה (עי' עירובין מ"ג), וכן כלי סעודה ממתכת וזכוכית הנקנים מהגוי צריכים טבילה, משום שכעת הם נכנסים לקדושת ישראל, ומרן רבנו הגדול זיע"א היה קורא לבגדים המיוחדים שהיה לובש בתפקיד הראשון לציון - **'בגדי עבודה'**. וכפשוטו, שבהם היה יוצא לציבור הרחב, ומהעונה הטהורה שלו היה אומר על

כך **'בגדי עבודה'**. ולמעשה אלו היו בגדים של עבודת השם - כמה זיכוי הרבים בארץ ובעולם, עשה מרן זיע"א בהופעות ציבוריות, יום יום, בכל מקום ומקום עם בגדים אלו.

לקדש את החומר

ובאמת רוב ככל הבגדים שכולנו לובשים, ובפרט חליפות ובגדים מכובדים, מגיעים מחוץ לארץ ונעשים על ידי גויים, אם כן היכן הקדושה שבהם? ויתכן לבאר שכאשר קונים אותם ומכוונים בקנייתם 'לכבוד שבת קודש', או לכבוד התגים הקדושים, שהרי בגדי יום טוב צריכים להיות חשובים יותר מבגדי שבת כידוע (עי' מש"כ סי' תתקט"ז ס"ק י"ב), אז באמת שורה עליהם קדושה. ובודאי שמי שמחפש לקנות בגדים לפי המודעה רחמנא ליצלן, ולפי הסגנון הרחובי, ועל אחת כמה וכמה בגדים פרוצים הנוגדים את ההלכה, מי יודע איזו טומאה רובצת עליהם, רחמנא ליצלן. ויתכן להוסיף שהיום הבגדים נארגים על ידי מכוונות בלחיצת כפתור, ואין ידי הגוי בבגד עצמו, ועדיין הוא יכול להתקדש, וזו בעצם עבודת ה' - בבגדים, באוכל, בכלים, בבית, וכן בכל דבר שמשתמשים בו - שכאשר מכוונים לשם שמים, הקדושה שורה וקיימת בהם לעולם.

ומפורש בגמרא (ויומל ע"ב), שכלי המשכן שנעשו על ידי בצלאל, אהליאב וחכמי לב, שהיו קדושים, טהורים וצדיקים, לא שלטה בהם יד הגוים, וכולם קיימים לעולם. ואילו מה שבנה שלמה המלך ע"ה על ידי חירם מלך צור, וכל מיני פועלים מחוץ לארץ - נושא סֶבֶל וחוצב בהר - הכל נלקח ונהרס על ידי מלכות הרשע בזמן חורבן בית המקדש, עד שבפרס ומדי המלך אחשוורוש שתי יין בכלים של בית המקדש (מגילה י"ב), ולמדנו בספר חסידים (מות תשע) שאדם ירא שמים לא יעמוד ולא ישב אצל אדם רשע, ולא יקרא בספר של אדם רשע, ע"ש. והדברים נוראים עד כמה ניתן לקדש את החומרות! ומאידך, עד כמה זה יכול להיות טמא עד שיש ענין לברוח מאותו מקום. כח של מצוה מביא קדושה לעושה המצוה. מצוה זה כח גדול מה יתברך. ולהיפך להיפך - אין קדושה, אין כח, אין תועלת, אין שמחה ואין כלום.

"וּלְעַבְדוֹ בְּכָל לְבַבְכֶם וּבְכָל נַפְשְׁכֶם"

ובזה מובן מה שכתוב בהפטרת השבוע, פרשת זכור, ששאלו המלך לא קיים את ציווי ה' יתברך שנאמר לו על ידי שמואל הנביא (שמואל א' ט"ז, ג'): **"וְהִמַּתָּה מֵאִישׁ עַד אִשָּׁה מֵעֵילַל וְעַד יוֹנֵק וּגּוֹ"**, ומפרש המלבי"ם, שיש רגש פנימי בלב כל אדם לרחם על בעלי חיים, ועל אחת כמה וכמה על תינוקות, ואין כאן סתירה לציווי ה' יתברך, משום שזה הרגשה שבלב ומותר לרחם ולהתרגש, אולם אחרי הכל העיקר הוא להיות שמח בציווי ה' יתברך להמית את כולם, כי זה ציווי ה' יתברך. ואילו חיילי שאלו המלך והעם, לא זו בלבד שברגש היה קשה להם, אלא גם

שאלו שאלות על ה' יתברך - **'למה מצוה אותנו ה' לעשות כך?'** וזו ממש כפירה ואפיקורסות נגד ה' יתברך, כי האמונה מתרופפת עם שאלות כעין אלו. וזו התביעה הגדולה על שאלו המלך והעם, כיצד הם מהרהרים אחר דברי שמואל הנביא, בעוד שהם היו צריכים להגיע לדרגה של דבקות בה' יתברך, ולעשות כן בשמחה ובהתלהבות, גם כשזה נגד הרגש, כי כך ציוה ה' יתברך. כלומר זה הכח של עבודת ה' יתברך **"בכל לבבך"** ו**"בכל נפשכם"**, בביטול גמור לדברי הנביא שאומר כן בשם ה' יתברך.

עבודת השם של ימי הפורים

ומכאן לפורים. כידוע מהזוהר הקדוש (מקונו הוהב"ק ק"ד ט"ז) פורים נקרא על שם יום הכיפורים. ומבאר המתוק מדבש, יום הכיפורים יהיה כמו יום פורים, שהוא תענוג ורחני, ע"ש. ועיקר השמחה שתהיה בשמחה של מצוה - להודות לה' יתברך, לספר את הניסים, לשמח אנשים חלשים והתכלית לדעת שה' יתברך משגיח עלינו. ועיקר שמחת פורים היא בתורה, ולעשות גברי צניעות. והשמחה הגדולה היא שקיבלנו בפורים את התורה שנית, ולא לשמוח בהבלי העולם (ספרי יענות דב"ט בלבושין ה"ק"ט). וזה בעצם עבודת השם של ימי פורים - לשתות יין, לשמוח, לידבק בה' יתברך, לקרוא מגילת אסתר ולהתחזק באמונה ובעיקר בהשגחה פרטית. וללמוד ממדרכי היהודי שישב ועסק בתורה ולא נלחם עם המן הרשע, אלא עשו רק צום, תענית, סליחות ותפילות, כי הגוף והחומר בידי ה' יתברך, ואין צורך להילחם על כך, אלא רק להילחם על תורת ה'. ומבואר בגמרא (מקושו"ט מ"ט) שבשושן הבירה ועי"ם המדינה לא עסקו מספיק בתורה, ובגלל זה היה להם בעיה של גסות הרוח ועניות בתורה, ע"ש.

ומכאן, שלעשן סיגריות בפורים ולהסתכן בגשמי ורוחני, זה לא פורים! להסתובב כל הלילה ברחובות, זה לא פורים! להיקבץ חברים עם סעודות ללא השגחת ההורים, או בנות שובבות יחד עם חברות ללא ההורים, זה לא פורים! לעשות סעודה בפורים כמה זוגות יחד צעירים וצעירות, וצחוקים וקלות ראש, זה לא פורים!

פורים של מרכזי ואסתר, זה פורים של תפילות, פורים של אהבה ואחווה לכל עם ישראל, פורים של חיזוק באמונה ועלייה רוחנית בהשגחה פרטית. פורים זה קבלת התורה כמו ביום הכיפורים, שהגיע משה רבנו ע"ה מהר סיני לעם ישראל. פורים זה הכנעה וכבוד גדול לגדולי ישראל שליט"א, ולשמוע תמיד לחכמי התורה והיראה, וכולנו תלמידים שלהם. פורים זה כמו אסתר המלכה שמלכה על מאה עשרים ושבע מדינות, והמדינות לא השפיעו עליה - לא הימורה, לא הפריצות ולא חוקות הגויים. והיה רצון שזוכה כולנו לפסוק (אסתר ח' ט"ז) **"לְיְהוָה יִהְיֶה הַיְתָה אֹרְחָה וְשִׁמְחָה וְשֵׁשׁ יָיִקֵר"**, אמן ואמן!

אם תהיה 'בן אדם' יפתרו רוב הבעיות

שלום וברכה מורי ורבותי!

בשבוע האחרון פנו אלי ממספר ערים שונות ברחבי הארץ. בחלקן ביקשו סדרת שיעורים בענייני שלום בית, בחלקן בענייני חינוך ילדים ובחלקן סדרה בענייני שבין אדם לחברו.

הדיונים היו על מהו הנושא החשוב ביותר לגביו מומלץ לפתוח סדרת שיעורים, ומי היא האישיות התורנית שתמסור שיעורים כאלה ואותה מומלץ להעמיד בראשן של סדרות אלו?

יחד נענה בעזרת ה' על ראשון ראשון, ויחד גם נבין עד כמה כמו תמיד ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא [=אין דבר שאינו רמוז בתורה] וגם על שאלה זו ישנה תשובה, וכרגיל נמצאת היא בפרשתנו הנאוה.

על הפסוק: "וְאִתָּה תְּדַבֵּר אֶל כָּל חֻקֵּי לֵב אִשָּׁר מִלְּאֲתֵי רוּחַ חֻקָּהּ וְגו'" (שמות כח, א) ידועה ומפורסמת השאלה וכי מאימתי משכנה של החכמה הוא בלב, והלא החכמה מקומה בשכל, במוח, הניצב בראשו של האדם? ואם כן, היאך ניתן לקרוא לחכמה זו "חכמת לב"?

וידועה ומפורסמת התשובה גם על כך, שחכמת לב אינה מדברת על חכמתו, בינתו ודעתו של האדם בכל הנוגע להבנת הכתוב מולו או המתרחש סביבו, אלא על הבנת מה שמעבר לכתוב ומעבר למה שמתרחש.

וכאותו מעשה מפורסם באותו תלמיד חכם שנשאל בביתו בערב פסח האם ניתן לצאת ידי חובה בארבע כוסות חלב במקום ארבע כוסות יין, ומיד ציווה לרעייתו להעמיד לרשותו של השואל גם ינות, גם מצות, גם בשרים ושאר מאכלים ערבים אשר נהוג לאוכלם בכל בית בישראל בליל הסדר.

ולשאלת הרבנית מדוע ראה לנכון להעניק לאותו אדם 'כל טוב מצרים', בעוד שמשאלתו נראה היה שחסר לו רק בקבוק יין או שניים? ענה כבוד הרב, שלא יתכן שהיה בחיקו של אותו שואל מאכלים בשריים, שאם כן לא היה יכול לשתות את ארבעת כוסות החלב לאחר שהיה בשרי מ'שולחן ערוך' מאכילת המנות הבשריות שהיו על שולחנו. ומכך הסקתי, אמר כבוד הרב, שבביתו של אותו אדם אין ולו קמצוץ בשרי אחד.

זו חכמת לב, לשמוע לא מהי שאלתו של השואל, אלא מה מסתתר מאחרי הדברים, לקרוא בין השורות...

כאשר הפקיד הקדוש ברוך הוא בידי בצלאל ואהליאב את בניית המשכן וכליו, לא דרש מהם להפעיל רק את חכמתם בבנייה, בתפירה ובעיצוב, אלא דרש מהם הרבה מעבר לכך. לראות בפניו של כל אדם האם תרומתו נובעת מעמקי לבבו ובמטרה להיות שותף בבנייתו של מקום משכן השכינה, או שכל רצונותיו ומאווייו הם למצוא חן ושכל טוב בעיני הסובבים, להראותם את רוחב לבו ונדיבות נפשו.

במהלך הבנייה היו קובעים בצלאל ואהליאב 'חכמי הלב', היכן ועד כמה להשתמש בתרומתו של אותו אדם. ואם היתה תרומתו מגיעה בנמיכות הנפש והמקום האמתי, מרצונו להיות אחד מן השותפים בבניינו של עם ישראל, היו הם משתמשים בזהב ולו המועט ביותר שהביא בקצהו הגבוה ביותר של הכרוב בבית קודשי הקודשים.

לעומת זאת, גם אילו היה מביא האדם 'ליטרה זהב', אולם עושה זאת באהבה לעצמו ובגאוותו שחקים, היו מיד מוזניחים אותה ומשתמשים בה במקרה הטוב לציפוי קלעי החצר.

אותה 'חכמת לב' היא חכמה שנועדה מראש לגרום לאדם להכיר את סביבתו, להבין מבין הפעילות המתרחשת סביבו מה נצרך לסביבה. ולהבין בהבנה עמוקה יותר, מהי הפעולה אותה יעשה ויביא אך טוב וחסד לו ולסובבים אותו. בסדרת השיעורים "הבית השלם" שוחחנו על כך שאדם הנוהג במכוניתו על גבי המדרכה, אינו זקוק לשיעור נהיגה נוסף אלא שיעור ב'להיות בן אדם'. שיעור בהבנה שגם אם נוח לך וגם אם טוב לך לדעתך, עליך להתחשב בסביבה ולהבין שכגודל הטוב לסביבתך, כך גודל הצלחתך בתפקיד.

הבעל המושלם אינו הבעל שלמד טוב יותר מאחרים הלכות והנהגות שלום בית, בדיוק כמו שהאבא המושלם הוא לא האבא שלמד לעומק את הלכות חינוך הילדים. הרבה לפני הפרטים הקטנים, מוטל על כל אחד להבין את חלקו בבניית הבית ואת חלקו בבניית עתידו של בנו.

אבא ובעל ערניים לא יצטרכו לרוב ככל הנהגות והליכות פרטי שלום הבית וחינוך הילדים בכדי לעשות את המוטל עליהם בשלמות. מראש הם יכנסו לבית על דעת לאתר תקלות, ועל דעת להקריב מעצמם בכדי למלא ולהשלים את אותן בעיות. לו רק היו קשובים כל בני הבית האחד לצרכי רעהו, שוב לא היו זקוקים לחכמה גדולה בכדי לפתור את רוב ככל המחלוקות והדיונים אליהם היו הם חשופים באותם מפגשים.

באחת מהשיחות האחרונות בהן התבקשתי לאתר מוסר שיעור הולם לסדרת חינוך ילדים, הבהרתי שהשיעורים הראשונים אמורים להתמקד בחיי ההורים בינם לבין עצמם, ורק לאחר מכן ניתן יהיה לדבר ולדון על חיי הילדים. האיש מעבר לקו אמר את המשפט הבא: "מהחיים שלנו עם בני זוגנו כבר התייאשנו מזמן, את זה כבר לא ניתן לתקן, אנו מבקשים סדרת שיעורים בחינוך הילדים בלבד, שם עוד יש סיכוי שנוכל לעשות משהו".... הבהרתי לו, שהורים המסוכסכים בינם לבין עצמם לעולם לא יצליחו לחנך דור ישרים מבורך, משום שדי בתמונה העגומה אותה רואה הילד למול עיניו לאורך כל שעות היום, בכדי לגרום לו למאוס בטוב ולקוות ולצפות שאולי מעבר לקירות הבית, ברחוב הקלוקל, נמצאת מנוחת ושלווה הנפש האמתית.

המתנה אותה קיבל שלמה המלך מה' יתברך, לאחר שהציע לו לבחור אחת מבין שלושת האפשרויות של אושר, חכמה או חיים ארוכים, ובחר הוא בחכמה, היתה מתנת "החכמת הלב". מתנה שבעקבותיה זכה שלמה ולא רק שהיה מבין את שפתן של החיות, הבהמות והעופות, אלא אף את שחת הדקלים. לאמור, אם היתה הרוח מנשבת בענפי הדקל, היה מבין שלמה מה ברצונו של הדקל לומר. ולכאורה, הדברים מתמיהים - שהרי אין קשר בין חכמת לב לבין הבנת שפתן של החיות והבהמות, וכל שכן לא את "שפתו" של הדומם. בדיוק כמו שחכמת לב לא אמורה ללמד אדם "אוטומטית" אנגלית, צרפתית או כל שפה אחרת. ואם כן, איך סייעה אותה חכמת לב לשלמה המלך להבין את שפת בעלי החיים והדומם?

והתשובה המוסברת לכך על ידי בעלי המוסר היא כדלהלן. לבעלי החיים ולעצים אין באמת שפה הניתנת להיכרות והבנה על ידי בני האדם. הם לא באמת משוחחים שם. קריאות המצוקה או השמחה שלהן מובנות אלו על ידי אלו מתוך הרגל. שלמה המלך בחכמת הלב הגדולה שהיתה לו, בה השכיל לפלח ולהבין את לב בני האדם, ולו רק על פי תנועות גופם, יכל באותו יחס להבחין ולהבין גם את רצונותיהם, מאווייהם ותשוקותיהם של בעלי החיים והעצים.

מאף אחד מאיתנו לא נדרש להבין באמת מה רוצים בעלי החיים. אולם, מכל אחד מאיתנו נדרש להבין את שפתם של הסובבים אותו, בין אם הוציאו זאת מן השפה ולחוץ ובין אם לא. אנשים רבים, לצערנו, מצליחים לפעול כחכמתו של שלמה ולהבין את הצטרכויותיה של חיות המחמד, הרבה יותר ומעבר להבנה ולהקרה למען רצונם של הסובבים אותם מבני משפחה וחברה קרובה.

פעם שוחח איתי אדם על ה"עוול" לאכול פרה. הוא תיאר לי עד כמה גם היא חושבת, מבינה, שומעת ורואה, ואילו מגיעים בני אדם גסי הרוח ובפחת סכין מסיימים את חייה היפים ומעלים אותה על המוקד עד לסופה המר כחתיכת אנטיקוט בצלחת במסעדה או בבית. באותה שיחה, הוא גם שוחח איתי על רעייתו, מחשבות החמלה וההבנה שגילח לפני רגע קט כלפי אותה פרה עלומה לא באו לידי ביטוי בשיחתו על שותפתו לחיים.

לו ישכיל כל אחד מאיתנו להרחיב את חכמת הלב שלו, את האכפתיות, את ההתבוננות בחייו של הסובב ואת הפעילות האמתית למען בני המשפחה והאנשים הזקוקים לנו, תקל במאד מאד העבודה הקשה הרובצת על כתפיהם של גדולי ישראל - הן בהדרכת העם בהנהגות שלום בית, הן בהדרכתם בהנהגות חינוך הילדים והן בהנהגה בין אדם לחברו.

בתוך התשובה לשאלה זו טמונה גם התשובה לשאלה השנייה. כי רק אדם שיוכיח בחיי היום יום שלו את חכמת לבו ואת הקשבתו ויחסו החם לסובבים אותו הוא יהיה מי שראוי להעביר שיעורים אלו. הוא בהתנהגותו מראה עד כמה זכה להפנים את הדברים ולהפכם לחלק מחייו, והוא יהיה הראוי להפכם לחלק מחייהם של אחרים.

יזכנו ה' יתברך לחכמת לב, ועל פיה נצלח כל מהמורה וכל דרך לחיים טובים ולשלום, ונזכה להנחיל זאת אף לבננו אחרינו ולכל ישראל, אמן.

ומנות של אוכל דוקא, ולתת אותם דוקא ביום, ולמשפחה עדיף. וכן להורים עדיף, משום כיבוד הורים.

ואת שאר המשלוחי מנות, יעשו ממיני מתיקה בקערה אחת, ואפילו בלילה, והכל מצוין.

הריגת יתושים וכדומה ללא כל סיבה

שאלה: האם מותר להרוג סתם חרקים קטנים כגון יתושים, נמלים וכיוצא בזה, הנמצאים בחוץ ואינם מפריעים?

תשובה: לדעת האר"י ז"ל זיע"א מה שלא מפריע כלל, יש ענין שלא להורגם. ולמעשה, תמיד כשמכוין לישוב הדעת ולשקט נפשי, הרי זה נקרא לצורך, ומותר להורגם.

ותדע, בהריגה אין כאן צער בעלי חיים, משום שהם מתים מיד, ואינם סובלים יסורים, וזה מצוין.

והלואי שנתחזק באהבת ישראל בשלימות, ושלא נצער אף יהודי בעולם. ואף לא ברמז קל, חס ושלום.

חזרה בתשובה על הוצאת שם רע

שאלה: רציתי לדעת איך חוזרים בתשובה על הוצאת שם רע שגרמתי לאדם לפני מספר שנים?

תשובה: העצה הכי טובה היא לבקש ממנו סליחה. ואם הוא לא יודע שדברת עליו, אז לא צריך לבקש ממנו סליחה, אלא רק לחזור בתשובה מאהבה, ושלוש על ישראל. ועל כל פנים תבקש ממנו סליחה באופן כללי, וזה מצוין (ועיי' חו"ע ראש השנה עמ' רמז).

אברך שיש לו לחץ גדול של פרנסה

שאלה: אברך הלומד בכלל יום שלם, ויש עליו לחץ כלכלי גדול, וחובות גדולים הקשורים לכלכלת הבית. מה אם כן מצפים מאברך כזה בשמים, האם שיצא מהכולל וישתדל בפרנסה או שיתחזק באמונה? ועוד דבר, לגבי העתיד הרחוק, כגון לחתן את הילדים וכדומה, האם צריך לדאוג עבור זה, ולחסוך להם כבר מקטנותם או לבטוח בה' יתברך שיהיה הכל בסדר?

תשובה: שאלה יפה. מצפים ממנו שיתחזק באמונה, ושילמד בהתמדה עצומה. ולה' הישועה.

אמנם ישנה מצוה לחתן את הילדים, ולחסוך להם לשם כך, אולם מי שבאמת חסר לו, ואין לו כסף לחסוך, הוא פטור מכך, ויבטח בה' יתברך שישלח לו שפע גדול בעתו ובזמנו. וכמובן שבשעת הדחק והצורך, יש לפנות לגדולי ישראל המוסמכים לענות על שאלות מעין אלו. ושלוש על ישראל.

בעניין מתנות לאביונים וקריאת מגילה בט"ו

שאלה: א. מי נקרא "אביון" שצריך לתת לו מתנות לאביונים, והרי אמרו חז"ל כל מי שאינו צריך לצדקה ולוקח אינו מת עד שבאמת יהיה לו צורך? ומה הדין במי שסמוך על שלחן אביו? ב. האם תושבי יפו (לא יפו העתיקה) חייבים להחמיר ולקרוא את המגילה גם בט"ו? ומה הדין בשאר המצוות? **תשובה:** א. כל מי שפושט יד ומוכן לקבל, ואתה אכן יודע שהוא ישמח לקבל, מצוה לתת לו. ומה שאמרו חז"ל כל מי שאינו וכו', זה לא קשור לנותן. ובפרט כיום שהמצב הכלכלי קשה, ובעוונותינו הרבים כולם זקוקים לסיוע כספי.

ב. מי שיכול להחמיר ולקרוא גם בט"ו את קריאת המגילה, תבוא עליו ברכה, וכן שאר המצוות של פורים. אולם מי שקשה לו, אינו חייב. ועליו להזהר יותר במצוות שחיוכם ברור לכל הדעות.

שמיעת מוסיקה ביום פורים לאבל בתוך שנה על אביו

שאלה: האם מותר לאבל בתוך שנת האבל על אביו לשמוע מוסיקה ביום פורים לכבוד היום? והאם מותר לו להשתתף בסעודת פורים שעורכת הקהילה [גם שם תהיה מוסיקה]?

תשובה: מרן רבנו הגדול זיע"א מחמיר שלא לשמוע מוסיקה גם ביום פורים. ולכן רק אם הסעודה נערכת בלי כלי שיר, מותר להשתתף בה (חו"ע פורים עמ' קפ).

ועל כל פנים נראה שאם הוא הולך עם משפחתו כדי לשמחם, וזה עוזר להם לשמוח, מותר ללכת ולכוין שלא ליהנות מהשירים. ובפרט כשהשירים מושמעים מתקליטן, ולא מתנגנים מכלי זמר ממש, משום שהאיסור במוסיקה ביום פורים הוא חומרא ואינו מדינא, שהרי למעשה אין אבילות ביום פורים בפרהסיא. ולכן כאשר הוא כבר נמצא שם, הוא יוכל להתעכב ולכוין שלא ליהנות. ולא יקום לרקוד עם כולם, אלא ישב בצד.

במשלוח מנות של החיוב יהיו כל ההידורים

שאלה: האם יוצאים ידי חובה במשלוח מנות בשני סוגים שונים של סוכריות? והאם צריך לתת אוכל ממש, והיינו שאפשר לאוכלו בסעודה, כגון לחם, עוגה או עוגיות? **תשובה:** שני סוגי סוכריות זה גם בסדר, אולם כמובן שעדיף לתת אוכל ממש. למעשה, ישנה חובה לתת משלוח מנות פעם אחת. ולכן כדאי שבמשלוח הזה יהיו כל ההידורים, והיינו שיהיו בשתי קערות,

מתנות לאביונים למהדרין מן המהדרין

שאלה: כיצד ניתן לקיים את מצוות מתנות לאביונים בשלמות?

תשובה: בחורי ישיבה צעירים, ותינוקות של בית רבן לפני בר מצוה, אין להם כלום, וזו מצוה מהודרת ביותר למתנות לאביונים, וכל שכן כשהם יתומים (חו"ע פורים דף קסח). ויכול כל אדם לתת את המעות לגבאי הצדקה, או לאביון באמת לאחר פורים, וזה מצוין. וכן מתנות לאביונים שרגיל לתת כל השנה, מעכב לעצמו, ולאחר פורים מחלק להם, וזה מצוין (משני"צ סי' ס"ח תלד).

וכמובן שלעכב מעות פורים ולתת לאברכים בעלי משפחות העוסקים בתורה בהתמדה, שכולנו חיים בזכותם, הרי זה מהדרין מן המהדרין.

ללעוג על עדות בפורים הקדוש

שאלה: האם מותר בפורים ללעוג על עדות מסוימות, כגון פרסים מרוקאים וכיוצא בזה, ולומר עליהם בדיחות ולחקות אותם בכל מיני קולות משונים?

תשובה: אסור בהחלט! ומרן רבנו הגדול זיע"א פסק שאסור להתחפש איש לאשה, וכן אסור להזיק ממון חבירו (חו"ע פורים קנט), ועל אחת כמה וכמה להזיק בנפש, ועוד יותר חמור כשזה נעשה על עֵדָה שלימה. ומה גם שיש בזה חשש ליצנות שאסור כל השנה. וכל ליצנות אסורה, חוץ מליצנות על עבודה זרה (מגילה ס"ה), וכן מותר לעשות ליצנות מהרשעים המסיתים, וכן ה'מודה' המטופשת, והצינונות המזויפת.

לחלק סיגריות ביום פורים

שאלה: האם מותר לחלק סיגריות בפורים לכל מי שרוצה? והאם זה מועיל במקום שתיית יין?

תשובה: חס ושלוש! פורים הוא יום קדוש, יום של אמונה ויום של קדושה, ולא מתאים ביום כזה קדוש לעשן סיגריות שהיא סכנה גדולה ומזיקה לבריאות. ועל אחת כמה וכמה לצעירים שלא התחילו בזה כלל, שאסור בהחלט להכשיל אותם - גם לא בפורים! וכידוע על אחד מגדולי ישראל שנלבי"ע על ידי המחלה הקשה, שאמר לפני מיתתו שכואב לו על הסיגריות הראשונה שקיבל מאיש אחד, וזה גרר אחריו צרות ומחלות.

לאחר מנחה יש לעשות סעודת פורים עם פת לחם, בשר ויין מתוק, לברך 'המוציא' וברכת המזון, וללכת מיד לישון, זו המצוה המהודרת בפורים הקדוש (משני"צ סי' תל"ה ס"ק ט).